

Rättvis Världsordning, ABF huset den 18 jan 2014

Stefan de Vylder inleder

En ny hållbar tillvaro kan bli möjlig om politiker vågar skilja ut välstånd från BNP. Nödvändiga redskap finns: lagar och ekonomiska styrmedel. Fattigdom, miljö och rättvisa är nära sammanlänkade. Sambandet måste brytas.

– Jag är nationalekonom och författare. Jag har under senare år undersökt och engagerat mig i finanskrisen, presenterar sig S de Vylder.

Subventioner till användandet av fossila bränslen, överstiger det svenska biståndet fem ggr. Jag känner mig ibland lite obekvämt när jag talar om de här frågorna, det här fixar sig, säger mina kamrater, ni vet, oljan blir dyrare, oroa dig inte säger dom, nä men vänta lite det slutar inte med en total kollaps. Jag är inte någon klimatexpert, jag kan tänka ekonomiskt om de här problemen, jag ser att klimatförändringarna pågår, jag ser med djupaste oro på vad som händer i världen. Miljöproblemen är en självklar utgångspunkt. Vi lever i en obscen orättvis värld, inkomstfördelningen är extremt ojämn, med Brasilien som ett undantag.

Vi har en orättvis värld, det är en utgångspunkt för mig. Vad är tillväxt? Tillväxten beror på väldigt mycket, konsumenterna vill ha mer prylar, ökad produktivitet, men uppstår på grund av människors arbete, det är resultatet av ett antal miljarder människors vilja att öka sina tillgångar. Politiker kan skapa bra eller dåliga villkor för att göra detta, om vi tänker oss alla dessa miljarder människor som vill, hur ska vi då kunna stoppa tillväxten? Nej, det är inte så lätt, vi kan skapa dåliga villkor, men vi ser i många länder att över hälften är utan jobb, över 27 % är arbetslösa i Grekland, luften i Aten är omöjlig att andas eftersom man eldar. Det är inte entydigt positivt när människor blir fattiga, hållbarhet har många dimensioner, ekonomiskt, politiskt, demokratiskt. Vi kan se idag på Grekland och Spanien. Där har man lagt fram ett lagförslag som innebär att man sparar 600 tusen (?) euro genom inskränkningar i liberala rättigheter. Ekonomiska kriser skapar samhällen som inte är socialt hållbara.

Ekonomer brukar gilla tillväxt, men inga anser att tillväxt är ett bra mått på välfärd. BNP är summan av alla varor o tjänster som produceras men det är inget mått på lycka. Om vi läser om välståndsligan så har Sverige halkat ner. Ekonomer anser inte att BNP är ett mått på välstånd, om vi leker med siffror så ser vi hur orimligt det är att tro på ständig tillväxt. Den som tror på det är antingen galen eller nationalekonom. Jag tycker inte att vi kan fortsätta förvänta oss 3 procents tillväxt, eller se det som en norm med 2,5 tillväxt. Ökningen på 1000 år ...!?! det finns en gräns för hur konsumtion kan öka. Men det viktiga är att inte öka konsumtionen av materiella resurser. Den som har 30 000 i månadslön kan ju använda delar av inkomsten för upplevelser, men resten då? Man lägger naturligtvis också pengar på materiella resurser. Vi kommer in på rättvisa också, mycket fattiga behöver naturligtvis tillväxt, rent vatten, hälsovård, skola. De behöver ökade resurser, vi kan inte drömma om att förbjuda dem att förbättra sin situation, det är inte rimligt, vi måste koppla varje diskussion till krav på en rättvis världsordning, det är de rika som är problemet. Det är ett politiskt dilemma, vilken politiker vill gå ut o säga mer avgifter för flyg, för kött för... Politikerna är mycket mer angelägna om att rädda banker i kristider, än klimatet, som de inte bryr sig om idag.

Chefer i amerikanska finansbolagen har 75 miljoner dollar i årslön, detta är fullständigt groteskt d v s ca en halv miljard sv. kr. I Sverige ser vi liknande utveckling, låga räntor, jobbskatteavdrag mm, till de som har, men för de 10 - 15 % som har fått direkta försämringar idag i Sverige arbetslösa, sjukskrivna, sjukpensionärer och pensionärer.

De fattigaste 25 % är ett hot mot rättvisan men också mot klimat o miljöfrågor.

Vad kan en ekonom säga, politisk mobilisering!! Vi måste använda också ekonomiska styrmedel, vi kan inte förbjuda co2 utsläpp, men vi kan förbjuda freoner i kylskåp, men växthusgaser kan vi inte förbjuda. Det måste bli himla dyrt att förbruka knappa resurser.

Vi måste acceptera ekonomiska styrmedel, vi måste styra in utvecklingen på andra saker!
Vilket samhälle vill vi ha, det är en nödvändig förutsättning.

Svensen viftar på hunden, svansen är de kortsiktiga ekonomiska intressena, vi måste minska deras makt i politiken, men sen måste vi tala om vilket samhälle vi vill ha.

Ernst Wigforss: "Om målet med samhällsutvecklingen skulle vara att vi alla skulle arbeta maximalt voro vi sinnessjuka. Målet är att frigöra människan till att skapa maximalt. Dansa. Måla. Sjunga. Ja, vad ni vill. Frihet."

Citat från en ev. kommande finansminister (och partikollega till Wigforss) i höstas: Varenda ung kvinna eller man ska få känna känslan av en klocka som ringer vid 6-tiden, när det fortfarande är becksvalt ute. De ska hålla i sig en kopp kaffe och traska iväg mot en arbetsplats eller ett lärosäte som väntar på dem. Det kan kännas beskt – men vårt budskap till Sveriges ungdomar är enkelt: Vi står för en jobbigare morgon – men ett bättre liv."

Är målet att alla ska arbeta 8 timmar om dagen. Nej, det kan inte vara målet. Säger en nationalekonom som ändå tycker att det är viktigast att nationalekonomer och miljöfolk talar med varandra.

Slut på de Vylder

May Gauffin dokumenterade.

Eva presenterar arbetsformen för Open Space.

Publiken avbryter med en fråga: Jag tror att en del av oss som finns här har läst Rockström i DN idag, där han skriver om att det är företagen som vill gå före och det är det politiska systemet som är bromsen (DN, 18.1.18)

Rubriker för gruppindelningar blev:

- Gemensamt politiskt system i världen
- Gränsernas hinder
- Demokratisering?
- Miljö - rättvisa- hur hänger det ihop?

- Tillväxt?
- Pengarna eller livet?

Gemensamt politiskt system i världen (anteckningar May Gauffin)

Gruppens frågor som alla i rummet bidragit till:

- Ska utvecklingsländer som Kina och Indien tvingas att begränsa sin konsumtion?
- Kan man skapa en rättvis värld utan empati?
- Var/hur ska vi börja?
- På vilket sätt subventioneras fossila bränslen?
- Lika stor utsläppsrätt för alla i världen.
- Kan vi besluta om medborgarlön?
- Ökad beskattning av CO2 – är det som är lösningen? I så fall, hur få politiker intresserade av det? De verkar bara vara intresserade av fler röster i nästa val!
- Kan utsläppsrätterna göras om, bli bättre?
- Begränsa förmögenheter! Förslag?
- Var konkret. Kräv CO2-skatt 3 000 kr/ton, billig kollektivtrafik, sats på fjärrvärme. Nu!!!
- FNs UNCDAD-kod från 70-talet, har den haft någon effekt på världshandeln?
- Hur finna ett för världen politiskt gemensamt system?
- Vad behövs för att politiker ska våga driva på för hårdnade lagar och styrmedel?
- Vilka styrmedel är ni (politiker) berdda att införa för att rädda klimatet (minskade utsläpp)?

Åtgärder nu är mycket viktigare än att börja prata om hur det är i framtiden. På sikt behövs det ett gemensamt forum i världen - börja med det politiska systemet, det har hittills varit svårt att komma överens globalt. Vi har ju förstört miljö, de andra vill komma upp i vår nivå. Vi måste börja! Här! det är svårt att få gehör för det, tror vi att det är lösbart? Det gäller att tillfredsställa medelklassens behov, det är svårt när det ska gå genom EU, och så har vi en regering som är passiv. Hur stor skillnad blir det med en ny regering? På marginalen gäller det att påverka den regeringen också. Men man kan också tänka sig en diktator som bestämmer, för alla. Man kan alltid tänka sig att det är de demokratiska krafterna som är problemet. Vi måste ha någon form av globalt bestämmande när det gäller miljö. Vi måste utgå från det som gäller nu.

Klimatet är ett problem, men vi har hundra andra problem. Det går inte att diskutera ett gemensamt system om vi inte först börjar här. Kan vi förändra vårt sätt att se, kunna vara konkurrenskraftiga mot resten av världen, vara en kraft i världen. Jag tror på påven, när den mannen går ut o säger, du ska inte döda, kapitalismen dödar, han vill nog människans bästa, jag tänker stödja honom.

Om man översätter empati till solidaritet, man kan inte vänta tills alla blivit empatiska, rösta på dem som driver solidaritet, jag tror att det går att samordna globalt mycket mer än vad man gör, vi blir fredligare jämfört med för 100 år sedan, att vi sitter här är ett ex på global empati, vi har eu för att skapa fred i Europa, så lyckas vi i det här seklet, handel o kulturellt, jag tror att det är möjligt. Jag tror som Karin på påven, jag glädde mig för 10 år sen att även svenska kyrkan engagerade sig i klimatet,

då var det så att alla stora samfund i världen skulle engagera sig. Vi måste arbeta på kort o lång sikt. En världsregering är en vision som vi kan ha, man måste som ett land ge upp något.

Alla måste inse att om världen blir bättre för mig så blir det bättre för alla, väldigt många fortsätter att vara egoistiska men det är lönsamt för alla, i det här samhället där man kan träffa folk över nätet, hur många är beredda att avstå från att flyga, men de bygger ut Arlanda o flygbränslet är subventionerat, jag skulle vilja att vi frågade oss vad är de viktigaste som regeringen skulle ta itu med? fred!

Om vi hade en världsregering som hade makt att uträtta, allt finns där, FNs deklamationer, allt finns där formulerat och överenskommet, men det finns ingen regering!

Idén med en världsregering kanske är bra men idag....den trojka som härjar i Europa, de som härjar idag...jag är jätterädd för att flytta makten uppåt! Inte makten uppåt!

Har vi byggt ett samhälle som är väldigt egoistiskt? eller är det ett systemfel, idag försöker vi lösa massor av olika problem men vi är inte vana att vi ska gå in o utveckla vår empati... vi har flera gemensamma politiska system, ...men ingen vill släppa ifrån sig kontroll. Veto bärs av många intressenter, solidaritet har försvunnit, det har bytts ut mot medkänsla, det finns många fina ord. Det är jättejobbigt att få igenom nåt, man skulle kunna bli ett föredöme, Det går inte att vänta till alla är överens, jag tror oxå på omställning nu o jag tror på exemplets makt, vi som kräver en försändring är beredda att ställa upp...

Har vi någon fråga som vi kan fördjupa oss i? Jag tycker t ex att stoppa förbifart Stockholm o istället finansiera järnvägen, vi behöver inte ändra så jättemycket, då utvecklar vi teknik för det som vi sen kan sälja....

Det spelar inte så stor roll vad vi röstar på, hur man byter, vad man måste göra är att vara ideologisk, man måste vara konsekvent i sitt tänkande o handlande oxå. Tänk bara om vi levde som på 60-talet så skulle det vara mycket värt. Vi måste börja se, om vi drar ner, vad är det vi behöver, vi lever ju i en struktur som driver oss mot konsumism.

Man är en produkt av reklamen, vi måste byta språk, marknadstänkandet smyger sig in överallt ... vi måste stå emot. Jag tror att svenska folket är bättre än våra politiker....vi är väldigt dåliga på att lägga HELA pusslet, om vi skulle göra det så skulle vi inse vilken absurd värld och hur miserabelt vi själva lever, vi måste ha en vision. För att skapa mobilisering så måste man inse att det man inte vill ha det har man... de stora framstegen i världen är ju jätteföretagen o det är dom som står för den tekniska utvecklingen och framtidsvisionerna, universiteten lägger ut gratis, man kan inte driva ett land så som man driver ett företag.

Datasystemen delar upp oss så att de vet vad man gillar o då visar de bara det jag gillar. Att komma runt systemen, att våga prata med dem som inte tycker lika, de som lever annorlunda, det är ett problem t ex på gymnasieskolor, det blir uppdelat i ung ålder och sen håller man sig där, man blir inföst i ett visst system - kräv inte av de unga att de ska nischa in sig redan som mycket unga, men kommer in i en gruppering så man ser inte utanför, det blir väldigt farligt....

Klassklyftorna väser och jorden glider isär. Det är viktigt att minska klyftan mellan miljörörelsen och den fackliga rörelsen!

1. börja underifrån på alla nivåer, både personliga och politiska
2. Varför slipper flyget alla skatter?
3. Varför är inte tåget lika subventionerade som flyget?

4. Vad skulle du göra om du blev chef över hela världen?
5. tänk dig att det var ditt ansvar, vad skulle du då göra? gör det!
6. om du hade 10 m² i din trädgård, vad skulle du då odla där?
7. Tänk dig att framtiden var ditt ansvar, vad skulle du då göra?
8. Vill ni införa gratis kollektivtrafik?

Återstående grupper lämnade korta noteringar från sina samtal. De hade ingen dokumentalist i sin grupp.

Demokratisering?

Frågorna till den här gruppen var:

Demokratisering av pengar?

Vilka styrmedel skall vi ha som klarar miljön?

Hur får vi till de politiska besluten?

Ångest eller positivt tänkande? Hur ska jag agera?

Hur påverka politikerna att våga föreslå kostsamma miljöåtgärder?

Är det politikerna som bromsar? (Apropå DN – artikel idag)

Deras svar:

- Vi utgår från att ni politiker inser allvaret med miljön och småbandet med ekonomin.
- Det finns bra idéer och förslag – i rådande politiska klimat – ofta kontroversiella.
- Varför sker inte det självklara – att politiker agiterar och driver dessa i stället för den typ av politisk debatt och propaganda och inbördes attacker som utgör politiken.

Brister viljan?

Kunnandet?

Tillåtelsen?

Tillväxten

Frågorna atoll gruppen:

Kan tekniken rädda oss?

Hur få ekonomier till att släppa loss alternativ teknikomläggning för att tillväxt ska ske hållbart? Ex återvinning, återbruk.

Hur sänker vi vår levnadsstandard?

Är nolltillväxt möjlig? Hur ställer vi om?

Koppla teknik och politik. Solenergi – satsat stort på småskalig energi i ”3dje världen” – bas för rättvis och världsräddande aktion. Ge ”3dje världen” den roll de förtjänar.

Kan vi tillåta immateriell tillväxt?

Hur styr man mot en ökad immateriell tillväxt?

Gruppens dokumentation blir nya frågor:

Tillväxt hur? Vi ska styra mot nyttig tillväxt. Vad är nyttig tillväxt? Grön tillväxt; återbruk, återvinning
 Styra från materiell tillväxt i rika länder till immateriell tillväxt. Men fattig länsder måste få bättre tillväxt.
 Rimlig tillväxt? Vem definierar? Vem ska bestämma?
 Teknikutvecklingen kan gå fort om viljan och styrmedlen finns.

Miljö och rättvisa.

Frågor till gruppen:

Ransonering? (flygresor, kött t ex)

Information (fakta överallt)

Rättvis värld för människans skull eller för jordens och naturens?

Rättvis världsordning! Makt för de länder/företag/politiker som sitter på makt över energin.

Utveckla energin = sprid makten.

Hur kan klimatfonder formas för att bäst hjälpa fattiga länder?

Hur ändra prioriteringsordningen politiskt, så att klimatet står överst?

Hur kan vi använda CO2-skatt i Sverige till globalt rättvis fördelning?

Är vi bredda att avstå från att flyga till ett varmt land på semestern?

Gemensamt ansvar för naturkatastrofhantering?

Öppna gränser ett sätt att fördela – dela med oss!

Hur främjar vi mer storskaliga satsningar på alternativ teknik?

Guppens svarar med en fråga till politiker:

Klimatsituationen är nu så allvarlig (går mot 4 grader) att alla goda krafter måste samverka, även politiska partier, tror vi. Vad är du bredd att göra för att inleda ett sådant samarbete? Är det möjligt? (Politiker tycks inriktade mest på att få fler röster vid nästa val.)

Pengar eller livet.

Frågor till gruppen:

Förkortad arbetsdag

Hur genomför vi en begräsning av finansmarknaden?

Globalt engagemang för klimatfrågan?

Regeringen har sålt överblivna utsläppsrätter till utlandet. Jag saknar en mediestorm om denna cyniska handel.

Hur ska vi få finansmarknaden att förlora den makt den har idag?

Keynes: ”working less is the ultimate solution”. Vem diskuterar det?

Vi förväxlar medel med mål. (BNP-välfärd, arbete – välfärd)

Hur påverkar den globala finansmarknaden?

Kosekvenser av att ändra ett lands ekonomiska system från konkurrens till rättvis ekonomi och hållbar ekonomi, globalt sett? Går det att göra?

Är det rimligt att kräva att de rikaste (vi) ska sänka sin standard? Hur ska det gå till?

Är det möjligt med ett annat ekonomiskt system som inte bygger på tillväxt?

Är ni beredda att arbeta för att byta BNP som måttstock på framgång till t ex ”Happy Planet Index” – livskvalité-måttstock?

Kan ni (politiker) tänka er att införa 6-timmars arbetsdag med bebehållen lön för att öka livskvaliteten och rädda Klimatet?

Gruppen ger råd till politiker:

- För in frågan om hållbarhet i skolan på bred front! Kunskap! Diskuter lösningarna där.
- Varje gång ni pratar om miljöproblem – prata om människorna.
- Frågan är hur vi kan se på en väg till rättvisa – jämlikhet är A och O.
- Tänk över era val gällande lön utifrån jämlikhetsfrågan.
- Går direktörerna före och politikerna bromsar? (DN-debattartikel idag)

Gränsernas hinder blev ingen grupp.

En fråga blev hängande i luften:

Hur hitta lösning på vår tids dilemma? Pest – nedväxt (se Grekland, Spanien)

Kolera – ständig tillväxt på en jord med ändliga resurser. Hur hitta alternativ väg?

SLUT